

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól.

3. szám.

XIII. évfolyam.

1942. február 1.

Káromkodó magyarok.

Írta: Herceg Ferenc.

Az ember vagy hisz Istenben, vagy nem hisz. Aki nem hisz, azt sajnálni lehet, de nem kell üldözni. Aki azonban hisz, az joggal tiltakozik az ellen, hogy az eszmét, mely életének legfenségebb és legtisztább értéke, más ember pillanatnyi kedvettségében — talán mert megbotlott egy kőben vagy mert az asszony elsózta a levest — szennyos szavak kíséretében lábbal tapossa. A káromkodók többsége egyébként nem is az istentagadók, hanem a lágymelegek közül kerül ki, akikről az Írás mondja: mivel nem melegek és nem hidegek, az Úr kiköpi őket szájából.

Tudomásunk szerint Európában három földrajzi terület van, ahol a káromkodás szinte nemzeti virtussá vált; ezek Magyarország, a szláv Balkán és Itália. Talán nem véletlen, hogy ott olyan népek laknak, amelyeket sokat vertek és téptek a történelmi viharok, úgyhogy évszázadokon át egészséges és egységes állami életet nem tudtak élni.

Aki káromkodik, tulajdonképpen önmagát marcangolja és önmagának árt. Úgy viselkedik, mint a megbomlott kocsis, aki a gyeplőt a megvadult lovak közé dobja. Keserű kedvében keresztülgázol mindenben, amit tudatosan vagy tudat alatt maga is szentnek és tisztának érez. A káromkodó magyareMBER Isten után leginkább az édesanyját emlegeti, ilyenkor a saját gyermekkori tisztaságát gyalázza meg.

Van a magyar káromkodásnak egy kedélyeskedő válfaja, melyet strázsamesteri káromkodásnak lehetne nevezni. Valamikor a kaszárnyákban és lovardákban valóságos versengés folyt tiszték és altiszték között, ki tud kacskaringósabban káromkodni. Bár az ilyen szájaskodás többnyire ki-

tér a nyílt istenkáromlás elől és olykor nem is nélkülözi a humort, mégis erkölcstelen, mert lényegében nem egyéb, mint játék a legkomolyabb dolgokkal.

Mivel értelmes ember a Teremtőt nem képzelheti el süket és vak természeti erőnek, mely öntudatlan ösztönösséggel járhatja a világegyetem gépezetét, tehát, ha egyáltalában *hinni* akarunk, személyes Istenben kell hinnünk. Ha pedig egy mindentudó és mindenható legfőbb Bölcsességet tételezzük fel, akkor szinte érthetetlen az a fásult közömbösség, mellyel a társadalom az istenkáromlást tűri. Féleszű emberek a lelkük szemetjét hajigálják a magas egek felé, mivel tapasztalat szerint Ő, akiről föltételezik, hogy odafenn lakik, takarékosan bánik a mennyköveivel. Az egekben nem tesz kárt a káromkodás, de annál több koponyát tör be idelenn a földön, ahová visszahull, mint a feldobott kő.

Egy biharmegyei lelkész, aki az istenkáromlás problémájára irányította figyelmünket, erre vonatkozóan a következőket írja: „Nem igaz, hogy a káromkodás csak rossz szokás. Hiszen ilyen enyhe felfogással menteni lehetne az izgatókat, a rágalmozókat és nemzetgyalázókat is. Az Istenkáromlás bűn, nemcsak Isten ellen, hanem támadás a keresztény világrend ellen és pusztító hatása szembeütő.”

Magunknak is az a nézetünk, hogy a káromkodás gyalázatos szokásának igenis gátat kell vetni, mert ez a bolsevizmus elleni rendszeres hadjárat első föltétele. A káromkodás merénylet az isteni és minden emberi tekintély ellen, megfertőzi a szíveket. Aki káromkodik, az megsüketül a szeretet, a jóság, az igazság szózatával szemben. *A káromkodással kezdődik az ember elaljasodása és elvadulása.*

Nem tudhatjuk, a magyarság nem áll-e komoly erőpróbák előtt, mert hiszen nem kétséges, hogy a világháború sorsával el fog dőlni Magyarország jövője is. A nemzetnek az a kötelessége, hogy megnyissa és megszervezze a maga fizikai és erkölcsi erőtartalékait. Kérdés, nem volna-e helyénvaló, ha ebben a komoly órában, mikor a Gondviselés bírói széke elé készül állani, fogadalmat tenne, hogy megtisztul a káromkodás szennyétől?

Szinte halljuk, mit mondanak erre a kávéházi bölcsek: „Nem ezen fordul!” — Talán nem ezen. De bizonyos, hogy kozmikus zivatarok idején, mikor csak a csoda segíthet egy-egy bajba jutott népen, az erkölcsi erők titokzatos, az emberi elme számára megfoghatatlan viszonyhatása következtében a tisztalelkű népek óriás előnyben vannak a többiek fölött. Gondoljunk a finnekre!

Most már fölmerül a kérdés: hogyan szervezzük meg a lelkek tisztulásának folyamatát? A mi biharmegyei lelkészünk, Kovács Imre uram, erre a következőképpen válaszol: „Ha csak egyházi ügy lesz a káromkodás elleni küzdelem, akkor hatástalan marad. A frontot ki kell terjeszteni társadalmi térre, ahol népünk sorsáért aggódó minden becsületes magyar síkra léphet. Bélyegezze meg a társadalom a mocskos-szájúakat, mondja ki, hogy nem intelligens ember az, aki káromkodik. Aki az ég türelmében bizakodva Istent gyalázza, de ugyanazt nem merné megtenni a szolgabírájával, vagy akármelyik katonatiszttal, az gyáva. Alakítani kellene káromkodás ellen küzdő szervezeteket, amelyekben felekezeti különbség nélkül részt vehet mindenki, aki érdemessé akarja magát tenni a kultúremler nevére. Figyelmeztessük felebarátainkat élőlőszóval, újságokban, röpiapokban, falragaszokon, hogy káromkodó keresztény nincs, mert aki káromkodik, az megtagadja és megsemmisíti magában a kereszténységet.”

Ehhez hozzáteheljük: katonatisztek, egyetemi hallgatók, nőegyesületek, ifjúsági szervezetek alkalmat találnak, hogy hasznos és szép kultúr-munkát végezzenek a barbárság elleni küzdelemben. Mert a káromkodásban a legostobább barbár szellem nyilatkozik meg. Arcul üti az egész keresztény társadalmat, anélkül, hogy a káromkodónak magának a legcsekélyebb haszna volna belőle.

Taníts nehéz élet...

Taníts egy bús rabot,
engem imádkozni,
belsőmmel keresni,
új erőt felhozni.

Taníts, hogy bajomban
énem megtaláljam,
taníts; hogy énemben
találjam mentsváram.

Hagy legyek művésze
nehéz életemnek!
Adj erőt, lelket adj,
kincset egy szegénynek.

Radb Mihály.

A keleti arcvonalon Oroszországban 41 fokos hidegben, Malájföldön Délkelet-ázsiaiában 55 fokos hőségben folynak a harcok.

Az általános külpolitikai helyzet az elmúlt napokban úgyszólván semmit sem változott. Európa keletén dermesztő hidegben változatlan erővel folynak tovább a harcok. Brit-Malájföldön pedig pokoli hőségben nyomulnak előre a japáni csapatok. Berlieni jelentés szerint a Szovjet katonai vezetőségének, bár nagy erőköt vetett harcba, nem sikerült a német védelmet megingatnia. A japáni hadvezetőség rávetette magát Burmára, melynek elfoglalásával elvágnák a Csunking-Kína és az angolszász hatalmak összekötő vonalát.

A Latin-Amerika és az Egyesült Államok.

Az európai történetírás délamerikai latin országoknak eddig igen kevés figyelmet szentelt. A nagyhatalmak surlódási területein meglehetősen kívül estek, ezért a történészek, a szociografusok és közgazdászok nem értékelték kellőképpen a fontosságukat.

Azóta, hogy a spanyol, illetve portugál uralom alól az amerikai latin országok felszabadultak, lényegesebb közeledés nem történt közöttük. Pedig valamennyien egy nyelvcsaládkhoz és azonos kultúrkörhöz tartoznak, valamennyien szívn katolikusok. És mégsem tudtak egy évszázadon keresztül átalakulni, ha nem is egységes államá, mint az Északamerikai Egyesült Államok, hanem valami konföderációféfévé csoportosulni. Abban valamennyien egységesek, hogy kitartanak a spanyol (portugál) kultúrkapcsolatok mellett, ragaszkodnak ahhoz a szellemi közösséghez, amely az angolszász világtól nagyban eltér. Ezeknek a latin országoknak népei egészen más jelleműek és vérmérsékletűek, mint az angolszászok. Könnyen fellángolók, érzelmi túlzásokra és tömegindulatokra hajlamosak; valamennyinek a története forradalmaknak a hosszú sora, akárcsak Spanyolországé vagy Portugáliáé. Valamennyinél más az életcél s az életritmus, mint a germán nyelvcsaládkhoz tartozó északamerikai népeknél. A klimatikus viszonyok és a talajviszonyok hatása alól a népek nem tudják kivonni magukat. A latin népek a szubtrópusi és a trópusi tájak lakói. Az angolszász népek Észak-Amerika mérsékelt részeit gyarmatosították annak idején és elterjedtek egészen a fagyos Északig. A latin országok legnagyobb részét kicsiny vagy középállamok. A legnagyobb közülük a hatalmas, körülbelül Európával egyenlő nagyságú Brazília, de ennek lakossága nem érte még el a 40 milliót. Mexikó népessége 14 millió, Argentínáé 10 millió. A többi latin állam népessége tízmilliónál jóval kevesebbet számlál. Az egész Latin-Amerika területe 21 millió négyszögkilométert tesz ki, lakosságának száma kerek számban 100 millió, tehát meg sem közelíti az angolszász Amerikát, amelynek népessége körülbelül 150 millió a kanadai dominiummal együtt.

A délamerikai latin országok óriási lehetőségek előtt állanak. Természeti erőforrásaik szinte

kimeríthetetlenek, de a nagy természeti kincsekre; a mexikói és venezuellai petróleumra az Egyesült Államok nagytőkései már rátették a kezüket. Az angolszász köztársaság bankjai és egyéb tőkés vállalatai roppant összegeket fektettek bele a latin országok és főleg Mexikó természeti erőforrásaiba s ezeknek révén Washington nemcsak gazdasági, hanem politikai életükre is nagy befolyást gyakorol.

A délamerikai latin országok egységes külpolitikát sohasem folytattak. De még erősebb szolidaritás sem fejlődött közöttük, de ellenkezőleg igen gyakran harcolnak egymás ellen. Kifejező erejük csak úgy van, ha együtt haladnak a Pánamerikai Unióban az Egyesült Államokkal. 1879—83-ban Peru, Bolivia és Chile éveken keresztül háborúskodtak egymással. („Salétromháború”). Az elmúlt esztendőben Paraguay és Bolivia vívtak véres harcokat egy vitás terület miatt. E miatt a belső versengés miatt és a belső szolidaritás híján a Latin-Amerika államai között csak egyetlen szövetség jött létre az ABC. szövetség, Argentína, Brazília, Chile összefogása.

A hadszínterek.

A világ legkülönbözőbb pontjain lezajló hadi események között még a szakembernek is nehéz feladat volna megítélni, tulajdonképp melyik hadszíntérnek van legnagyobb jelentősége, melyik világrészben, a tengeren, a szárazföldön, vagy éppen a levegőben történhet-e olyan esemény, amely majd döntő befolyással lehet az egész világháború további sorsára. A két szembenálló hatalmi csoport közül a hármasszövetségbe tömörült Németország, Olaszország és Japán éppen a legutóbbi napokban nyilvánította ki újabb katonai egyezményt, hogy egyik harctérnek sem ad elsőséget a többi felett, hanem minden alkalommal a közös vezetés mérlegeli a helyzetet, hol és milyen eszközökkel kell harcbaszállni, hogy a legnagyobb eredményt érhessék el. Az angolszász hatalmi csoport ezzel szemben már hetekkel ezelőtt a Washingtonban megtartott Churchill—Roosevelt-találkozón leszögezte háborús tervezetének fő elvét: „keleten védekezni, Európában győzni.”

Az események azonban korántsem úgy fejlődtek, ahogy Roosevelt és Churchill Washingtonban kitervezték. Ma már éppen az angolszász közvélemény vitatja legerősebben, hogy a *washingtoni haditervvvel bajok vannak*, mert maga az alaptétel hibás, az európai győzelem lehetősége túlmessze van, a távolkeleti veszedelem súlya és jelentősége pedig egyre jobban növekszik. Különösen a most befejezett hét távolkeleti eseménnyel alakulták fenyegetően az angolszász hatalmak érdekei szempontjából.

A szeretetről.

Mindennél szebb,
Mert jóban jár,
Mint erőd vár,
Feléd nevet
A szeretet.

Raáb Mihály.

Zord telek.

Magyarország hegyekkel övezett zárt medence és így éghajlatára jellemzőek a hőmérsékleti szélsőségek. Valahányszor azonban nagyon forró nyár, vagy igen zord tél köszönt ránk, az emberek mégis előszeretettel hivatkoznak arra a bizonyos „legöregebb emberre,” aki ilyen időre nem emlékezik.

A leghidegebb tél Magyarországon.

A magyar meteorológiai följegyzések sok évtizedre visszanyúló pontos észlelései lehetővé teszik, hogy az időjárás rendkívüliségeit régebbi időszakokkal összehasonlítsuk. Hazánkban a rekord hideget eddig 1929-ben éltük, illetőleg szenvedtük át. 1929. február 11-én a hőmérő higanyszála Budapesten —23, Siófokon —30, Kecskeméten —32 fokra süllyedt. Több helyen a talajmenti légrétegben —35 fokot észleltek. Sok szenvedést és nélkülözést hozott ez a tél. Az újságok hatalmas cikkekben számoltak be nap-nap után a nagy hidegről. Rengeteg ember fagyott meg még a városokban is és sok állat elpusztult. „Egy darab szibériai tél” — írták a lapok. Zalaegerszegen a borók a hegyi hajlékokban megfagytak és az atyafiak zsákban vitték haza. Terényben a föld felszínén karvastagságú repedések támadtak a nagy hidegtől stb. Európaszerte rendkívüli hideg volt, még Jeruzsálemben is havazott.

Egy hiteles adattal rendelkezünk 1888-ból, amikor január 2-án Árvaváralján —36,7, Nagyszébenben —34,2 fok volt. De voltak még mások is hideg telek. A leghidegebb decemberek mind a múlt századra esnek: 1829, 1840 és a leghíresebb az 1879-es december, amikor a Duna jege már két héttel karácsony előtt befagyott és három hónapig mozdulatlan volt. Buda és Pest között társzekerek közlekedtek. A legzordabb januárok az 1830, 1838, 1891, 1893-as, amikor még Fiumét is eltörölt a hó és végül az 1940-es. A leghidegebb februárok az 1929 és 1940-es. Az 1848—49-es tél sem tartozott az enyhék közé, mert a befagyott Dunán korcsolyáztak az emberek. Irigykedve gondolhatunk ilyenkor az anyhe 1901—2, 1919—20, vagy 1935—36-os telekre.

69,8 fok fagypontra alatta.

Mint érdekességet említsük itt meg, hogy a Földön a leghidegebb nem az Északi sarkon van, mint azt sokan gondolják, hanem Szibériában. Verchojanszkban a Jana folyó mellett minden télen lemegy a hőmérséklet a —60-ig sőt a leghidegebb —69,8 fok volt. Borzalmas hideg ez, hiszen már higanyos hőmérővel nem is lehet megmérni, mert az megfagy. (Nyáron viszont ezen a vidéken 30 fokos hőség uralkodik; tehát 100 fok körüli az ingadozás.) A nagyon hideg telek súlyos nemzetgazdasági kihatásai, amelyek különösen tavasszal és nyáron mutatkoznak, nem ismeretlenek. (A vetőmag s a növényzet kifagy.)

A nagy hideg fokmérője nálunk a Duna. Komoly tél, ha a jég az egész szakaszon megáll.

Az 1879—80-as telén 83 napig álló jég volt a Dunán. 1890—91-ben 70 napig, 1928—29-ben 55 napig volt álló jég. Rendkívül érdekes, hogy a nagyon hideg telek nagyjából 100 évvel, majd 50 évvel ezelőt csoportosultak.

Sok évszázad előtt.

Nemcsak azóta vannak nagy hidegek, amióta pontos feljegyzéseink vannak: 400-ban a Rhône befagyott és a bizánci öbölben jégtorlaszok keletkeztek; 508-ban Anglia folyóit vastag jégpáncél borította; 557-ben ismét rendkívül hideg volt és a húnok a befagyott Aldunán keltek át. 764-ben a Dardanellákat 78 cm. vastag jégpáncél fedte. Hasonló hideg volt 860-ban, amikor az Adria egyrésze befagyott. 1042-ben olyan hideg tél volt hazánkban, hogy a marhák az istállóban megfagytak és a telt nagy éhínség követte. 1234-ben a bort jégdarabokban, fonszámra árulták. 1242-ben Batu khán a befagyott Dunán a Dunántúlra is átkelhetett. 1246-ban Velencében álarcos bált rendeztek a befagyott lagunákon. 1312 telén oly korán köszöntött be a hideg, hogy a szőlő a tőkén, a must a kádban megfagyott. 1443—44 szigorú telén Hunyadi és Ulászló nem folytathatták a törökök elleni hadjáratot. 1458-ban január 24-én, a Duna annyira befagyott, hogy Szilágyi seregei átkeltek rajta, Mátyás király választása alkalmával.

Híres hideg tél volt az 1484—85, 1558—59, 1564—65-ös tél is. 1685-ben 150 ember fagyott meg Debrecemben. 1708—09 telén az összes fák elpusztultak és a gabona kifagyott, úton-útfélen fagytak meg emberek. 1717—18-ban a farkasok sok embert és marhát pusztítottak el. Ugyan ilyen hideg volt az 1725—26, 1739—40, 1788—89-es telén, 1798—99-ben az országban a kútak mind befagytak.

Láthatjuk tehát, hogy a nagy hidegek időnkint megisméllődnek, de szó sincs arról, hogy sarkvidéki éghajlat van kialakulóban. Mármost mindenki azt kérdezi, mitől származnak e nagy hidegek? A végső ok a nap energia háztartásában keresendő. Nagy hideg azonban csak akkor lehet, ha már hótakaró borítja a földeket és hegyeket. A hó és a nagy hideg édestestvérek. A hó majdnem tökéletes hőszigetelő és így az alatta levő növényzetet megvédi, sőt melegíti. viszont a fölötte levő levegőt megfosztja a talaj melegétől. A gyenge téli napsugárzás nem számít ilyenkor semmit, hiszen a hókristályok megannyi kis tükör szerepét játsszák és visszaverik a melegítő napsugarakat és így felmelegedés nem lehet. Éjjel, ha derült az égbolt, a hőkisugárzás óriási erősségű, tehát a hideg egyre fokozódik.

Mindez különösen az Orosz-síkságról származó igen száraz levegőben jöhet létre, mert különben köd keletkezik és ez megakasztja a lehűlést. Az oroszországi levegő igen száraz, hiszen néha 1 kg levegőben még 1 gr vízpára is alig van és ez alkalmas különösen a nagy hideg kialakulására. A nagy hidegek alkalmával vigaszul csak az szolgálhat, hogy jönnek enyhe telek is.

Keveset enni még kevesebbet inni!

Jókai Mór megírta a Jövő század regényét, meglátott, megjósolt olyan dolgokat, amikről az ő idejében csak az ő lánglelke álmodhatott. De azt kevesen tudják, hogy Jókai megelőzte, jóval megelőzte korát a — helyes életrendben, a manapság egyre divatosabb „életművészet“-ben is, amely főleg abból áll, hogy testi lelki frissességünket, rugalmasságunkat az idők mulásával minél tovább megőrizzük.

Még sokan emlékeznek Jókai Mór egyenes járására, szelíden kék, frissen ragyogó szemekre. Aki csak hírből ismerte őt s már hajlott korában először látta, meglepetve vette észre rugalmasságát, frissességét. Egy valóban „klasszikus“ tanúra hivatkozunk, Ibsen Henrik szavaira, aki a kilencvenes évek elején, budapesti időzésekor Jókait felkereste. Erről a találkozásról így ír Gerő Ödön szerkesztő az 1894-ik évben, a nagy Jókai jubileum alkalmából:

„Vagy egy óráig volt Ibsen Henrik Jókainál. Az újságok akkor meg írták, hogy a két poéta megölelte egymást és munkáikról, terveikről és — ábrándjaikról beszélgettek. Mikor Ibsen Jókaitól hazatért a fogadóba, nagy örömmel szólt róla, hogy Jókait láthatta. Szokása szerint elgondolkozott Ibsen azokon, amiket halott. Vagy őt percig tündöndhetett így, azután, szinte bánatos mosolygással, sóhajtván szólalt meg:

— Ha én még egyszer olyan igazán fiatal lehetnék, mint Jókai. . .!“

A cikkíró megjegyzi: Jókai 1825-ben, Ibsen pedig az 1828-ik évben született,

Mi volt hát Jókai fiatalságának, rugalmasságának a titka? Erre meg felel Jókai rokonának és barátjának. néhai Hegedüs Sándornak egy régi cikke.

Hegedüs Sándor a következőket írja:

— Aki őt utánozni akarja, annak nemcsak az ő tehetségével kell bírnia, hanem úgy is kell élnie, mint ő. Tessék megpróbálni. Mint az az ember, aki 30 éves korától ötven éves koráig vérömlésekben szenvedett, ki kora ifjúsága óta gyenge és képzelődő volt és ezért sokszor az orvosi könyveket tanulmányozta (így jutott a növények és csigák alapos ismeretére), ki életében többször volt halálos beteg, igen sok vállalatban és emberben csalódott, munkaerejét és rugalmasságát soha el nem veszíti és annyit dolgozott fejjel, szívvel és kézzel, mint amennyit Európában aligha dolgozott még ember; most is 70-ik éve felé, friss, teljes munkaerővel bír, változatlan jókedélyű és gazdag humorú. . .

Mindennek pedig magyarázata: az okos és mértékletes élet. Jókai szerette a szabad természetet, a Balaton hús partját, a Svábhegy tiszta levegőjét.

Hegedüs cikke teljes világosságot vet Jókai bölcs életrendjére:

„Szervezetét emésztő szenvedélyek nem dulták föl, gyomra soha föl nem mondta a szolgálatot, keveset és jólízen eszik, egyszerűen él, korán fekszik, jól alszik!“

Ime: a nagy Jókai nagy életbölcössége:

Kőrösi Csoma Sándor.

Írta: Cholnoky Jenő.

Most száz esztendeje, 1842-ben halt meg Kőrösi Csoma Sándor Dardzsilingben.

Ezt a szellemóriást, ezt a csodálatos hőst nálunk mindig félreértették, valódi nagyságáról igen kevés fogalma volt az embereknek. Lexikonaink teljesen téves cikkei bizonyítják ezt a halatlan tájékozatlanságot! Az egyik például azt állítja, hogy némely tibeti szónak magyaros hangzása csábította őt a tibeti nyelv tanulmányozására. Egy szó sem igaz belőle! Azt mondja: „beutazta egész Tibetet.” Dehogy! Soha életében nem volt Tibetben, hisz éppen akkor ragadta el őt az őserdők láza, amikor már bejuthatott volna! Egész irodalmunkon végig vonul az a rosszakaratból származó, de általánosan elterjedt vélemény, hogy ő nagy csalódás áldozata lett és hogy nyomorgott. Először is nem juthatott el céljához, ahol talán valóban csalódás érhetne volna, de amit addig művelt, abban semmiféle csalódás sincs, ezt csak a féltékenység fogta rá. Másodszor pedig, igaz, hogy eleinte nyomorgott, de később, amikor itthon „könyvradományokat” gyűjtöttek számára, ezeket küldött haza falujának és a nagyenyedi kollégiumnak.

Illik már, hogy egyszer világosan lássuk Sándorunk törekvését és tragédiáját, hogy megértsük belőle azt a bámulatraméltó lelki nagyságot, amelynek alig van párja a világtörténelemben.

Sándor elvégezvén tanulmányait a nagyenyedi kollégiumban; már azzal az eltökélt szándékkal távozott, hogy megkeresi Ázsiában a magyarok rokonait. Tanulmányai folytatására Göttingenbe gyalogol s két évig ott tanult. Kitűnő tanáraival sokat beszélt terveiről s ők figyelmeztették, hogy messze benn Ázsiában, a keletturkesztáni pusztákon él egy nép, amely magát ujjurnak nevezi. Valószínűleg ezek a magyarok rokonai! A téves gondolatot tehát Göttingenbe szedte magába, de ez élete nagyszerűségén mit sem változtat.

Elindult tehát megkeresni az ujjurokat. „Mintha sétálni menne,” úgy indult neki egy fellegajtó köpönyeggel, egy bottal és talán 300 forinttal a zsebében. Gyalog ment Oláhországon keresztül az Égei-tenger partjára, áthajózott Egyiptomba, onnan megint hajón Szíriába jutott s itt kezdte meg a történelemben talán egyedülálló gyaloglását Szírián, Mezopotámián, Perzsián és a Turán-alföldön át egészen Bokharáig. Az oroszok háborúja miatt innen vissza kellett fordulnia s a Hindu-Kus hegységen át Indiába s innen a Himalájába jutott. Itt győződött meg róla, hogy Ujjurriába vagy Jugriába csak Tibeten keresztül mehet. Meg kell tehát tanulnia a tibeti nyelvet, meg kell ismernie a buddhista vallást és meg kell tanulnia úgy élni, mint ahogyan a tibeti lámák élnek. Rettenetes elhatározás! Erre vállalkozni a hősiességnek netovábbja!

Mert ez azt jelenti, hogy le kell mondani minden európai kényelemről, európai konyháról s vajjal kevert teát, meg főtt rizst kell enni minden nélkül s mosdani és fürdeni csak titokban lehet.

A tibeti nyelvről akkor még nagyon keveset tudtak s azért az angol hatóságok, meg tudván Sándor szándékát, hathatós pártfogásukba vették őt és lehetségessé tették, hogy a Himalája északi oldalán az Indiához tartozó zordhegyi tartományokban egy kolostorba vonulhasson a lámák közé s ott tanulja meg a nyelvet és vallást.

Az aszkétákat felülmuló lemondással, de annál nagyobb lelkesedéssel dolgozott évekig, de aztán meg is tanulta a nyelvet, írt nyelvtant és szótárt, ismertette a tibeti irodalmat és buddhavallást annyira megismerte, hogy a tibeti lámák bámulták óriási tudását! Kalkuttában, mint az Ázsia Társaság könyvtárosa dolgozott nyelvtanán és szótárán s amikor ezzel elkészült, tehát az angolokkal szemben vállalt kötelezettségének teljesen eleget tett, akkor nekiindult most már teljes lelki felszereléssel hogy Tibetben hatoljon s Tibet fővárosában, Lászában átkutathassa a hatalmas könyvtárakat a magyarok őstörténetére vonatkozó adatok összegyűjtése végett s aztán Tibetben keresztül mint zarándokló láma bejuthasson Jugriába.

Eljutott egész Dardzsilingig. A síkságokon csónakkal utazott, a hegységben gyalog vándorolt, „mintha csak sétálni menne a marosmenti nagyenyedi füzésekbe.” Sajnos ez az út keresztül visz a veszedelmes Terai-övezeten, a mocsaras dzsungel bozótján át s ott fölszedte a mocsárlázat.

Dardzsilingben megbetegedett. Az angol orvos a legnagyobb szeretettel és a szellemóriás iránt tanúsított odaadással ápolta. Utolsó óráiban is tele volt lelkesedéssel, hogy most már megteheti azt, amit senki más, mehet Lászába, hisz látatársai kieszközölték számára az engedélyt. Mert azok a tibeti tudósok el voltak ragadtatva tőle s valóságos szentnek tartották.

Utolsó percig boldog volt, mosolyogva hunyta le szemét örök álmokra. Ez volt talán legszebb jutalma, mert ha csakugyan bejutott volna Lászába és Jugriába, akkor érte volna olyan keserű csalódás, amely biztosabban megölte volna minden láznál.

58 éves volt, amikor meghalt, tehát már gyengülő szervezettel vágott neki élete célját elérni. Azt mondhatjuk, hogy 30 éven át a legnagyobb hősiességgel és lelki nagysággal szinte bámulatraméltó következetességgel készült élete céljának elérésére. Kell-e ennél nagyobb hősiesség?

Most ott pihen a dardzsilingi temetőben. Sirjától látni lehet a Himalája legmagasabb csúcsainak örökhófedte piramisait. Amint ezekre a felhők fölé nyúló csúcsokra nem lehet embernek feljutnia, úgy nem lehetett elérni azt a célt sem, amit Kőrösi Csoma Sándor maga elé tűzött!

És ennek a lelki óriásnak még csak szobra sincs Budapesten.

Keleti história.

A napisajtó, a rádió és minden tele van most szigetek, tartományok, városok neveivel, amelyeket ismer a gimnazista fiatalság, amely bélyegeket gyűjt, ismer azután az, aki utazott és megtanulja most az, aki sem nem gimnazista, sem nem utazott.

A háború előtt, amikor még nehezebb volt az utazás, utaztam a keleten. Jártam az Egyenlítőnél, Ceylonban, Indiában, láttam sárgákat, láttam feketéket (nálunk akkor fekete-sárga idők voltak, amit úgy hívtak, hogy kormánypártiság). Voltak barátaim az arabusok, az irakiak, a perzsák között, kínaiakkal és japániakkal vitatkoztam, barátkoztam és nem idegen nekem az ázsiaiak észjárása, amelyben van hasonlatosság a magyarok észjárásához. A mi eszünk járása, egészen más, mint az európaiak eszejárása. Van benne megadás, van benne bölcsesség és várnitűdás, nyugalom és ebben benne van az öröklét.

Amikor a keletiekkel együtt voltam, sok apró, kicsiny bölcsességüket, anekdotájukat megjegyeztem, mert az anekdota nagyon értékes valami. Önkéntelenül árulja el az egyén és a nemzet lelkét. Mint ahogy a harmatcseppben meglátszik a nap egész korongja, meglátszik a lélek ebben a kicsiny harmatcseppben, amely tiszta, mint a gyémánt.

E kicsiny történeteknek semmi közük sincsen a mostani állapotokhoz, tiltakoznék, ha valaki ezt hinné. Ártatlan kicsiny történetek, elmondom őket:

A Ganges partján, az óriásira nőtt nádak között, lekötözve szeggel kirakótt ágyára, ott feküdt a fakír.* Két arasznyira voltak rajta a szunyogok. Fejétől lábáig nyúltszögtek, zümmögtek rajta és szívták a véréit. Ekkor arra ment egy angol jótét lélek. Elborzadva látta, hogy mi történik ezzel az üdvösségét önsanyargatás által kereső emberrel. Lehesegette róla a szunyogokat, megöntözte vízzel a szenvedő testét és bekente olajjal. S az életrekelt fakír siránkozó hangon így szólt az angolhoz: Ember! Testvér! Mit tettél velem! Ezek a szunyogok, amelyek rajtam voltak, már jóllaktak, aludtak rajtam s én is aludtam. Most majd újak jönnek, újak fogják szívni a véretem. Uram, ne tégy velem többé jót.

* Fakirnak nevezik a hinduk, (India lakói) azokat az önsanyargatókat, akik ember gyarlóságukért önkínzással akarnak vezekelni s így kiérdemelni a túlvilági boldogságot.

Nem ejtek több sebet ... !

Reggel, délben, este neved sóhajtom én,
Szenvedő szívemmel, csak érted élek én.
Te vagy csak énnekem, míg el nem veszítlek,
Rólad nem mondok le, soha nem feledlek.

Érzem szereteted magasztos erejét,
Szíved dobbanását, lüktető zenéjét,
Remegő kezedenk finom érintését,
Anyai szavadnak áldott jó intését.

Mindig jót akartál, mindig csak intettél;
Fiam! Édes fiam!... E szavakkal kértél.
Kértél, könyörögtél, kulcsoltad kezeden
És én a hitetlen nem hittem Teneked!

Amit eddig üztem; tarka délibáb volt,
Hisz életemből szőttem nagyvilági álmod.
Csak Te vártad Anyám, hitem fakadását,
S könnyekkel öntözted szíved hasadását.

Az önvád marcangol; szívedet bántottam
És Te vérző szívvel... segítettél rajtam.
Nem kell nekem többé nagyvilági álom,
Többé nem üzök már tarka délibábot!

Én a háládatlan, megtérő gyermeked,
Fogadom itt neked: többé nem vétkezem.
Könnyekkel öntözöm drága jó kezeden
S meglátod még Anyám: Fiad el nem veszett!

Nem ejtek több sebet a Te jó szíveden
És csak neked élek egész életemben,
Nem felejttem soha, amit értem tétted,
Áldjon meg az Isten... síron túl és innét!

V. Gy. 3.037.

Zrinyi Ilona.

Sokan vannak a hős, szenvedő, áldozatos életet élő magyar anyák, de az egész magyar történelem során alig volt anya, akinek élete tragikusabb lett volna, mint az övé. Mintha a sors csak azért mutatta volna meg neki a teljes boldogságot, hogy annál inkább sujtsa sorozatos veszteségek által, — olyan gyorsan követik egymást életében a szomorú események. Alig kezdi meg boldog házasságát I. Rákóczi Ferencel, mikor a Wesselényi összeesküvés folytán szörnyű csapás zúdul családjára. Atyját kivégzik, anyját megöri a bánat. Férfjét is csak hozományával feláldozásával tudja megmenteni a fogságból. S I. Rákóczi Ferenc nem sokáig éli túl meghurcoltatását. Özvegy feleségére marad a két kis árva: Ferenc és Julianna.

Sokáig csak gyermekeiben talál vigasztalást. De a sors még egyszer rendel mellette hűségese férfi szívet. Másodszor is férjhez megy Thököly Imréhez. Ezzel újabb megpróbáltatásokat zúdít magára. A váradi basa fogságra veti az ifjú hőst. Zrinyi Ilona egyedül marad Munkács várában. S ezzel megkezdődik történelmünk egy olyan hősies szakasza, mely örök büszkesége nemzetünk aszszonyainak. A Rozgonyi Ceciliák, Dobó Katicák vére fellángol Zrinyi Ilonában is. Munkács várát nem adja ki a kezéből. Bástyákat vizsgál és harcosokat buzdít, sebesülteket ápol és árvákat vigasztal, gyermekeit nevelgeti és élelemlől, ruházatról gondoskodik küzdő népe számára. Megsokszorozza önmagát. Mindenütt egész ember telik a gyöngye asszonyból.

Három esztendeig tart a hősies küzdelem. Csak árulás bírja elvenni tőle a sokat ostromolt várat. S végre Caraffa előtt megnyílnak a féltve őrzött kapuk. A császári tisztek előtt megjelenik a magyar nagyasszony s két büszke tekintetű gyermeke, mint az összetartozás élőszobra. De kegyetlen kezek szétfejtik egymást ölelő karjukat. A

gyermeket Bécsbe hurcolják. — Zrinyi Ilona anyai fájdmán kívül magyarságukért is aggódik, mert sejti, hogy nemzeti érzésüktől akarják megfosztani őket. A hőselkű asszonyt kolostorba zárják. De fogságán győz a hitvesi szeretet. Az elfogott Heisler tábornokért cserébe, feleségét követeli Thököly. S az összetalálkozott hitvestársak most már nem is válnak el többé. Zrinyi Ilona Törökországba is követi menekülő férjét. A száműzetés keserű kenyerét megosztva, együtt siratják a szegény magyar hazát s a Bécsben megnyírbált szárnyú ifjú Rákóczi Ferencet. Csak a halál választja el őket. Zrinyi Ilona két esztendővel megelőzi urát. De lelke túlélte testét. Minden magyar asszony feldobbanó szívvel hódol nemzetünk e kimagasló hősi asszonya emléke előtt.

Mise.

Ezernyi csillagút az a végtelen,
Az ember él benne örök fény alatt,
Örül a fénynek, a szíve is énekel,
S életéből új életek fakadnak.

A csillagok alatt kihalt utakon,
'Hol csaták dúltak és ágyúk dörögtek,
Elsuhan egy szellő, lágy fuvalom,
Virágok nyílnak: fehérek, vörösek.

Nem messze tőlük kis falu harangja,
Ave-ra szól, majd reggeli misére,
S elindul a nép apraja és nagyja,
Imádságot visznek szívük közepébe.

Virágot is visznek a kihalt utakról,
Pipacsot, kankalint, búzavirágot,
Felsír, felzokog bánatos ajkáról—
Jöjjön el, jöjjön a Te országod.

Az ősz anyóka szent olvasót morzsol,
Görnyedt hátu gazda bibliába néz,
Fia és menyé imádsággal hódol,
És az oltáron sok szentelt gyertya ég.

Most Isten szolgálja áldást ad reájuk,
Könnyezve nézi a sok szelíd arcot,
S kéri Istent: Oh hallgasd meg imájuk,
Hittel bírják el a nagy életharcot.

Az orgona az— ite missa est— re
Felzúg, felzokog egy szent melódián,
Veletek van Isten reggel és este,
Az élet hajnalán, az élet alkonyán.

Ők elindulva lassan hazaérnek,
Kíséri őket templomi harangszó,
Szívükbe zeng még az angyali ének,
A szent: Glória in excelsis Deo.

Világ folyása.

Az ország közellátási helyzete. Győrffy-Benyel Sándor közellátási miniszter a felsőházban elhangzott felszólalásokra válaszolva, ismertette az ország közellátási helyzetét. Hangoztatta, hogy elsősorba meg kell állapítani a rendelkezésre álló készleteket és ennek alapján lehet azután megállapítani azt, hogy mennyi fejadag utalható ki az egyes közszükségleti cikkekből. Nyolcszáznál több beszerző osztag működik az országban, amelyek megállapítják azt, hogy mennyi készlet van.

Felelősségem tudatában kijelentem, — mondom tovább a miniszter — hogy a beérkezett panaszokat azonnal kivizsgálom. Bejelentem, hogy ebben az országban nem lesz baj a közellátás terén. Január közepétől az egész országban bevezetjük a liszt- és kenyérjegyeket. A napi fejadag általában 25 deka lesz, de a nehéz testi munkásoknak 40 és 60 deka lesz. A búza kiörlési arányát úgy változtatjuk meg, hogy több legyen a korpá. Nem fogunk éhezni, csak beosztással élünk majd.

Rámutatott ezután a miniszter arra, hogy az ország sok részén a kukoricaliszt a főtáplálék. A kukoricában levő olajat kiveszik más célra, azonban ez nem jelenti a kukorica tápértékének csökkenését. A takarmányellátás terén állunk a legrosszabbul. A jelenlegi kukoricatermelésünk szűkösségnek mondható, mert kevesebb, mint tavaly volt. A sertéshizlalást tehát bizonyos mértékben redukálnunk kell, ami a zsírellátásban bizonyos beosztásos rendszert követel meg. A sertésenként felajánlott zsírt az ellátatlanok részére vásárolják fel.

Bejelentette a miniszter, hogy korlátozzák a hentesáruk előállítását. Luxushentesáru csak olyanok részére lesz eladható, akik igazolják, hogy betegek. Előkészítette a kormány az országos zsírjegyet, amit azonban majd csak akkor bocsátanak ki, ha a jegyeket mindentűt be tudják váltani. A libazsírt, a vaját és az étolajat is beveszik ebbe a rendszerbe. Évente jó pár száz vagón zsírt állítanak elő a fehér marhacsont gyári felhasználásával.

Rádióon lehet üzeni honvédeinknek. A Magyar Vöröskereszt a honvédevezérkar főnökének megbízásából megszervezte a honvédbajtársi rádiószolgálatot. Ez lehetővé teszi azt, hogy a Szovjetunióban harcoló honvédeink részére a rádió útján a családtagok üzenetet küldjenek. Az üzenetküldés díjtalan. Egy üzenet azonban csak legfeljebb 15 szóból állhat. Az üzenetet közönséges tábori postai levelezőlapon kell a következő címre küldeni: Vöröskereszt honvédbajtársi rádiószolgálat, Központi Tábori Posta. A lapon fel kell tüntetni a címzett katona nevét, rangját és tábori postájának számát, valamint a feladó nevét és lakását, a leadott üzeneteket a községi előljáróság által igazoltatni kell. Az első üzenetet december 24-én adták le, azután pedig naponként éjjel után egyegyed egy órákor. Hasonló módon honvédeink

is üzenhetnek haza, ezeket az üzeneteket minden hétköznap délben félkettőkor közvetítik.

Egy századfordulóra. Németország február havában megünnepli egy szász falusi tanító születésének századik évfordulóját és lehet, hogy a háború sorompóin innen és túl, sok másfajtaú és nyelvű nép is együtt ünnepli ezt az évfordulót, legalább gondolatban, a németekkel. A falusi tanító May Károly volt, aki ifjúságunkat és jó néhány emberöltő ifjúságát azokkal az indiántörténetekkel ajándékozta meg, amelyeknek hősei Winnetou és Old Shatterhand, mint örök barátaink kísérnek végig egész életünkön. S immár három azoknak a nemzedékeknek a száma, amelyek Winnetouban és Old Shatterhandban eszményképeiket látták és May Károly világában olyan eseményekkel találkoztak, amilyenek például a bátorság, önfeláldozás, bajtársiasság, barátság és bizonyos, hogy ez a gyerekkori találkozás nem mult el nyomtalanul felettük annyira, hogy még ennek a mai nemzedéknek is, a háború vaskarjainak roppant szorításában is jut ideje és lélekzete, hogy megünnepelje a Winnetou írójának, a szász falusi tanítónak századévet.

Ez az egyik tanulság, amire ez a századforduló figyelmeztet. A másik, ami belőle következik az, hogy az ifjúság igazi nevelője, az iskola mellett a könyv, amelyet otthon olvas. Mindnyájunknak volt az életünkben egy könyvünk, amelyről csak idővel tudtuk meg, mennyire döntő szerepet játszott hajlamaink, érdeklődéseink kialakításában. De a hajlam, az érdeklődés annyi, mint az egyéniség és az egyéniség kissé már a sorsunk. Vigyázzunk nagyon, mit olvas a gyermek, mert a felnőt, igen sokban, ifjúkori olvasmányait éli tovább. És nem mindegy, sem egyének sem társadalmak szempontjából, hogy a gyermekszoba hőse a nemes Winnetou-e, vagy Bill, a gengszterkirály...

A népruházati cikkek árai. A népruházati cikkek árai a következők: Zefírek métere 1.40—2.94, a puplinoké 2.10—3.10, a ceigruhaanyagoké 3.32—7.80, a jó középminőségű flanelloké 2.76—3.74, a sifonoké 1.98—2.46, női ruhaanyagoké 1.86—4.—, a kartonoké 1.08—2.94, a struxanyagoké 1.72—5.66, pengő. Zsebkendő 28 fillér, a szimplaszéles női ruhaszövetek ára 2.95—4.30, a női kabátszöveteké 6.20 pengő, de van 13 és 17 pengős kabátanyag is. A férfiöltönyszövetek árai 7.90—8.90 és 12.80—19.— pengő.

Hasznos tudnivalók.

Készítsünk teát házilag. A régi jobb idő téája megfizethetetlen drága, így nem tudjuk megvenni, de fölösleges is, mert házilag odahaza igen jó teát tudunk csinálni. Teakészítésre felhasználhatjuk a dióhéját és mégis mit látunk: a dióhéját legjobb esetben eltüzelik, de igen gyakran, mint annyiszor láthatjuk a szemébe dobják, pedig nem is nagy fáradsággal jó teát készíthetünk belőle.

A dióhéjat törjük apróbb darabokra, az a legjobb, ha egészen apró darabokra törjük és azután hideg vízben feltesszük főni, addig főzzük, amíg nekünk tetsző színű lesz. Az így megfőtt teát úgy készítjük el, mint általában a teát szoktuk és meglátja mindenki, aki megpróbálja, hogy igen ízletes teát ad. Készíthetünk a dióhéjból teakivonatot is, amikor egynegyed kg megtört dióhéjhoz annyi vizet teszünk, ami azt jól ellepi és azután addig főzzük, amíg szép sötét színű lesz. Az így készített kivonatot üvegbe tesszük és használatkor egy-egy csésze melegvízbe egy kávéskanálnyi kivonatot teszünk.

Ugyan így készíthetünk teát almahéjból és narancshéjból is. Az alma- és narancshéjat meg is aszalhatjuk és akkor bármikor kéznél van. Az almahéjat igen vékonyan hámozzuk le és hagyjuk fonnyadni, majd a megfonnyadás után, a tűzhely sütőjében vigyázva teljesen megszáritjuk. Nem szabad túl meleg sütőbe tenni, mert akkor megbarnul. A narancsot is ugyan így hámozzuk és száritjuk s ha megszáradtak, összekeverjük, amikor igen kitűnő ízű teát kapunk. Az alma és narancs héjából nyersen is főzhetünk teát, egyenként is jó teát ad.

Dalom...

Dalom szomorú dal,
Mely nem kell senkinek.
A másnak könnyeit
Nem érti senki meg.

Minek panaszkodjam?
Kinek is kell már ma,
Csalódott szíveknek
Bánatról sírása.

Miért panaszlok?...
Isten tudja miért?...
Jó a szívnek néha
Sírni tűnt álmokért.

D. 1532.

Szerkesztői üzenetek.

M. L. jóindulatú fevilágosítást köszönjük, igyekezzünk felhasználni.

Felölős szerkesztő és kiadó:

GÖLLNER MÁRIA.

E jótékonyági folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYISÉGE,

Budapest, V., Markó-utca 27. földszint 6. szám.